

OBSAH

Úvod (ML)	11
Počátky zkoumání	11
Bádání o „českém“ dětství	16
Konference a výstavy	19
Aktuální výzkum dětství v Čechách	20
Prameny	21

Hlava první (MN)

DĚTSTVÍ VE STŘEDOVĚKU	27
I. Kategorizace dětství	29
II. Vizualizace dětství	33
III. Dětství bible	39
IV. Dětství světů	48
V. Porod, křest a matky vražednice	51
VI. Vzdělávání dětí	66
VII. Malý nedospělý na panovnickém dvoře: dětské sňatky a korunovace	72
VIII. Dítě ve městě	81
IX. Vztah rodičů a dětí	88
X. Nelegitimní děti	90
XI. Dítě v české reformaci	93
XII. Konec dětství	102

Hlava druhá (EM)

DĚTSTVÍ ZA RANÉHO NOVOVĚKU	107
I. Příchod na svět	107
I/1 Porod	107
I/2 Křest	112
II. Rané dětství a rodinná výchova	122
II/1 Pojem dětství	122
II/2 Rodina	127
II/3 Kojenecký věk	133
III. „Předškolní“ věk	136
III/1 Rodičovská láska	137
IV. Institucionální výchova	146
IV/1 Preceptoři ve šlechtických rodinách	147
IV/2 Elementární školy	150
IV/3 Tělesné tresty	153
IV/4 Výchova a vzdělávání dívek	154
IV/5 Židovské školství	157
V. Dospívání	158
V/1 Zletilost	158
V/2 Pracovní výchova v rolnických rodinách	160
V/3 Čelední služba	161
V/4 Uční a tovaryši	167
V/5 Latinské partikulární školy a gymnázia	171
V/6 Pážecí služba	176
V/7 Rodiče a dospívající mládež	177
VI. Dětský svět	179
VI/1 Bydlení	179
VI/2 Hračky a hry	181
VI/3 Oblékání	185
VI/4 Strava	189
VII. Traumata dětství	192
VII/1 Kojenecká úmrtnost	192
VII/2 Sirotci	195
VII/3 Nemanželské děti	199
VII/4 Odložené děti a vraždy nemluvňat	212
VIII. Dětská práce	216

Hlava třetí

DĚTSTVÍ V DLOUHÉM 19. STOLETÍ	219
I. Charakteristika období (ML)	219
II. Věk prenatalní, perinatální a postnatální (ML)	222
II/1 Zdravotní legislativa a medikalizace porodnictví	222
II/2 Porodní báby a jejich profesionalizace	224
II/3 Porodnost v českých zemích od posledních desetiletí 18. století do konce Velké války	227
II/4 Plánované rodičovství	228
II/5 Vznik a rozvoj pediatrie	230
II/6 Cesta k racionální péči o dítě. Hygiena a dietetika kojeneckého věku	234
III. Rodinná výchova (ML)	247
III/1 Rodina a stát. Občanský zákoník a rodina	247
III/2 Model mateřství	251
III/3 Chůvy, vychovatelé, guvernantky	255
III/4 Otcové, matky, sourozenci	257
III/5 Respekt a strach v rodinné výchově	261
III/6 Mezi dětstvím a dospělostí	265
IV. Vzdělání, výchova, socializace (ML)	269
IV/1 Disciplinační význam tereziánské a josefínské školy. Školská legislativa 1775–1883	269
IV/2 Docházka do školy, domácí výuka	279
IV/3 Den ve škole	282
IV/4 Fyzické tresty ve škole	286
IV/5 Další vzdělávání	287
IV/6 Dívčí vzdělání	289
IV/7 Škola ve službách patriotismu a nacionalismu	294
IV/8 „Objevení“ předškolního věku: opatrovny, dětské zahrádky, mateřské školy	299
V. Prostory dětství (ML)	304
V/1 Dětský pokoj	305
V/2 Hračky	309
V/3 Hry venku	313
V/4 Oblečení	317
V/5 Dětská četba	320
VI. Dětství zranitelné a zraňované	326
VI/1 Dětství na okraji (MH)	326
VI/2 Sirotní (MH)	328
VI/3 Nemanželské děti (MH)	330
VI/4 Chudinská péče (MH)	331
VI/5 Dětská práce (MH)	333
VI/6 Dětská delikvence a kriminalita (MH)	335
VI/7 Válečné dětství (ML)	337

Hlava čtvrtá

OD REPUBLIKY K REPUBLICE:

DĚTSTVÍ V LETECH 1918–1945	346
I. Samostatná republika (KR)	346
II. Legislativní ochrana dětí a mládeže v období první republiky (KR)	349
III. Dobročinná a dobrovolná ochrana dítěte (MH)	356
IV. Narodit se a povyrůst (ML)	368
IV/1 Příchod na svět	368
IV/2 Péče o kojence	372
V. Kulisy dětství	376
V/1 Dětský kout (ML)	376
V/2 Dětský oděv (ML)	379
V/3 Dětská strava (ML)	381
V/4 Hraní, hračky, hry (ML)	382
V/5 Děti a divadlo (KR)	386
V/6 Zájmová činnost (KR)	391
VI. Školní vzdělání (KR)	394
VI/1 Změny ve školské legislativě	394
VI/2 Předškolní instituce	395
VI/3 Rozvoj národního školství v ČSR 1918–1945	401
VII. Dítě a dětství předmětem vědy (KR)	407
VIII. Dětství v protektorátu	413
VIII/1 Dětská zkušenost (ML)	413
VIII/2 Kuratorium pro výchovu mládeže (KR)	415
VIII/3 Protektorátní školství (KR)	416
VIII/4 Židovské děti (ML)	419
VIII/5 Konec války (KR)	421

Hlava pátá

DĚTI PRO BUDOUCÍ RÁJ	423
I. Úvodní periodizace dětství (JK/MF)	423
I/1 Budování národní společnosti (1945–1948) (JK/MF)	423
I/2 Dětství a mládí jako étos socialismu (1948–1970) (JK/MF)	424
I/3 Je třeba je ukáznit – mládí jako hrozba (1970–1989) (JK/MF)	428
II. Podpora porodnosti (JK/MF)	433
II/1 Příchod na svět (ML)	438
III. Rané dětství a rodinná výchova (JK/MF)	444
IV. Institucionální výchova (JK/MF)	456
IV/1 1945–1948	456
IV/2 1948–1970	461
IV/3 1970–1989	474

V.	Dětský svět (JK/MF)	482
V/1	Dětská strava	482
V/2	Dětský oděv	484
V/3	Dětský pokoj	488
V/4	Dětská hřiště	489
V/5	Dětské hry a hračky	492
V/6	Děti a média	495
V/7	Dětská zájmová činnost	498
VI.	Dospívání (JK/MF)	502
VI/1	Proměny věku zletilosti	503
VI/2	Dospívající a politický vývoj	504
VI/3	Dospívající a rodina	509
VI/4	Dospívající, práce a škola (učni, středoškoláci a ostatní)	511
VI/5	Dospívající a jejich organizace	513
VI/6	Dospívající a alternativní životní styly	516
VII.	Traumata dětství (JK/MF)	517
VII/1	Dětství ve stínu dějin	517
VII/2	Dětský svět a rodinná výchova	521
VII/3	Instituce a dětská traumata	527
	Závěr (ML)	533
	Poznámky	535
	Seznam zkratek	601
	Prameny a literatura (ML)	603
	Obrazový materiál	639
	Rejstřík osob	647
	Rejstřík míst	657
	SUMMARY (ML)	665